

АТАНАС П. СЛАВОВ
СЪНИЩА ЗА КОСМОДОРА

chitanka.info

— Внимание, космодор I ранг Гавон Рен-Барх! Стартова готовност!

Индикаторите излъчваха неистова жълта светлина — сигнал за нулево поле. Деформираното пространство гасеше звездите на екрана.

— Космодор I ранг Гавон Рен-Барх, старт след осем... старт след седем... старт след шест...

— Космодор I ранг Гавон Рен-Барх! — величественият глас на Доктриньора се врязва в диктовката на автомата. — Очаквам поредния ви успех в поредната ви мисия! Вие ще оправдаете доверието ми, космодор!

— Старт!

Автоматите тласнаха кораба в нулевия тунел и се изключиха. От този момент Гавон беше предоставен сам на себе си.

* * *

Отвратителното главозамайване, появило се още при първия преход, упорито не желаше да премине. Затова, когато преходите станаха четири, Гавон реши да си даде почивка. До Слънчевата система оставаха няколко светлинни месеца — нищожно разстояние за тахионния локатор.

Възстановил силите си в биокамерата, Гавон се върна в кабината, изпълнен с кипяща бодрост. Пултът приятно охлади пръстите му. Тихите прещраквания на превключвателите оживиха екрана, който в този момент трябваше да стане продължение на неговите очи. Най-сетне Гавон видя Слънчевата система непосредствено, а не в записите на Станция 300. Капацитетът на локатора позволяваше да се огледа всяка планета поотделно, но не това интересуваше космодора сега. Внимателно, градус по градус лъчът на локатора като огромен пръст опипваше пространството зад орбитата на Плутон. Гавон предостави тази еднообразна работа на кодовия компютър и се отпусна в креслото.

Светът бе чудесен. Добрата храна, с апетит изядена преди тръгване, сега разливаше в тялото на космодора дълбока увереност в правилността на живота. Екранът пред него разгръщаше картина на привичен и удобен Космос, който съществува, за да бъде завладяван от истински и твърди мъже като Гавон Рен-Барх. Станция 300 преди

няколко години беше регистрирала в този неизучен район на Галактиката доста развита култура от технически тип — примерно такава, каквато е била цивилизацията на Дарх преди няколкостотин години. За усвояването на такива култури отдавна имаше разработени стереотипни инструкции. Несъмнено случаят беше под нивото на космодора, но както и преди той се зае старателно с него. Усвояването на една чужда култура беше за него произведение на изкуството — скромно, но все пак носещо белезите на неговия гений. Мисълта за качествата на интелекта му беше едва доловима, но Психономаторът мигновено реагира — в ъгъла на екрана се появиха трите основни психонимически характеристики:

„Сложност на интелектуалците връзки — 97%.
Скорост на анализа — 78%.
Резултатност на анализа — 90%.“

Гавон можеше да не спира погледа си върху индикациите — от години насам интелектът му безотказно работеше в тези най-оптимални режими и радваше душата му с безпогрешния си ход. Сапиенсоидите на Алгоро можаха да се убедят в това още след вторите преговори, когато с няколко елегантни намека той успя да накара двете враждуващи коалиции да забравят договорите си и след кратка омаломощителна война да направят планетата си годна за колонизиране. Земноводните от Ваам така и не успяха да разберат как космическият гост убеди върховното им божество да не излюпи цяло поколение яйца, така че стана необходимо да му принасят в жертва десет товарни звездолета плутониева руда годишно.

Безупречните социотехнически операции печелеха на Рен-Барх славата и авторитета на един от най-добрите усвоители в дархианската история, но не това го правеше щастлив. Той обичаше да се чувства нужен на народа си. Но единствено мощният мозък на Доктриньора беше в състояние да оцени детайлното изящество в операциите на космодора и, поглеждайки го с малките си остри очички, да направи единствения по рода си лаконичен и безжалостно дълбок коментар, от който изстиват пръстите на краката и който кара слушателя да се

чувствува велик дарх. В спомените изплуваха малките бръчки около очите на Доктриньора...

Сигнал от пулта пропъди всички спомени. Тахионният лъч бе спрял върху търсения обект — един от десетте местни кораба, които според доклада на Станция 300 изследваха външното космическо пространство. Гавон увеличи образа и корабът увисна в средата на екрана.

Космодорът го разглеждаше с някакво смесено чувство. Примитивната конструкция му напомни за ранната космическа история на Дарх. Някога на подобни атомни ракети, пълзящи с една осма от светлинната скорост, първите космодори се бяха отправили в Безкрайния Вакуум. С безумна храброст те извикаха Космоса на двубой. И вече над четири столетия бяха победители. Гавон отново докосна регулатора и лъчът проникна в чуждия кораб.

Пред пулта, отрупан с чудовищен брой прибори, седеше човек. Лицето със странна розова кожа несъмнено изразяваше отегчение, а движението на долната челюст свидетелствуваше за предъвкване на безвкусна храна. В ръка земният човек държеше наполовина изядено подобие на дархиански сандвич.

Гавон го разглеждаше внимателно и в него се зараждаше убеждението, че този меланхолично дъвчещ земен космодор отговаря на всички изисквания. Пренастройването на Хиперосцилатора беше работа за няколко минути. Гавон фокусира зоната му около креслото в чуждия кораб.

От мощния разряд на кондензаторите осветлението леко трепна. Земният потъна в яркосиньо сияние. Гавон се обърна към приемната камера, която се отвори едновременно със сигнала. В средата ѝ стоеше креслото със земния космодор, който отчаяно кашляше и се мъчеше да преглътне. Рен-Барх влезе при него и внимателно го потупа по гърба.

Земният преглътна, изкашля се още два-три пъти и обърна почервенялата си физиономия към космодора:

— Вие... кой сте вие?

— А вие кой сте? — попита Гавон. — Как се казвате?

— Сайръс Джерълд, астронавт от земната армия. Но кой сте вие? Гавон се обърна с гръб към него и впери поглед в екрана.

— Астронавт — повтори той. — Астро-навт. Звездоплавател. Това ли е вашето звание?

— Да. А вие сте от летящите чинии, нали?

Гавон леко се подсмихна. В съобщението на Станция 300 особено място заемаше анализът на любопитния обществен феномен — вярата в летящите чинии. Космодорът предвиждаше да използва това.

— Да. От тях съм. Казвам се Гавон Рен-Барх, космодор първи ранг. Ако не се лъжа, трябва да ви наричам „мистър“.

— Не, моля ви се! Наричайте ме просто Сайръс или Сай, това е още по-кратко и няма да ви затрудни...

Гавон се обърна към него:

— Това няма да ме затрудни. Аз владя езика ви по-добре от вас самите. Щом предпочитате, ще ви наричам така, вие можете да ме наричате според вашите норми мистър Рен-Барх. Имате ли научна степен, Сай?

— Изглежда, добре сте изучили Земята, мистър Рен-Барх. Имам, да. Магистър по физика.

— А политическите ви убеждения?

— Песимист.

— Това политическо убеждение ли е? Аз го разбирам по-скоро като психономическа нагласа.

— Простете, мистър Рен-Барх, не ви разбирам.

— Естествено, Сай. Вие едва ли имате представа от психономия. Но все пак ми е интересно как разбирате песимизма си.

Без да отговори, земният излезе с неуверени крачки от камерата. Движенията, с които се оглеждаше, биха могли да означават див интерес, ако от лицето му поне за миг слезеше изражението на кисела досада. Създаваше се впечатление, че този първобитен хуманоид е страшно отегчен от баналната необходимост всеки ден да разглежда летящи чинии, космически кораби и други чуждопланетни транспортни средства, които не го оставят спокоен дори един сандвич време. Но Гавон не беше принуден да гадае. „Мотивационна психограма!“ — мислено заповяда той и събуденият Психономатор започна да отговаря с недостъпна за обикновения говор скорост: „Силно невротизиран от рязката промяна на жизнения стереотип. Прикрива изумлението си зад досада. Волята му е разсредоточена по периферията на съзнанието. По принцип не е способен дълго да отстоява каквито и да било позиции. Ерудицията му е достатъчно

висока, за да бъде полезен за мисията. Ниво на анализ — задоволително средно. Скорост на интелектуалната реакция — малко над средната. Напълно подходящ за манипулиране...“ „Достатъчно!“ — спря го Рен-Барх. Наистина беше достатъчно. Дори усети как по напрегнатите му ловни чувства минава леката сянка на скука — толкова стандартен беше психонимичният тип на пленника. Операцията по усвояване на Земята обещавахе да бъде достатъчно проста. Всичко прекрасно съвпадаше с данните на Станция 300 — невротизирана технократична култура и изострени социални конфликти. Лутащи се в мрежите на неясните си мотиви и страсти индивиди, които не са разбрали същностите на желанията си, не познават универсалните психонимични формули, които единствено могат да им дадат свободата на силата.

— Как да разбирам песимизма ви, Сай? — с лека ирония и успокояващ тон повтори въпроса си космодорът.

— А?! — дойде на себе си гостът.

— Седнете, Сай! — усмихна се Рен-Барх. — В състояние ли сте да поговорим сега или искате да свикнете малко?

— Сега! Сега! — възбудено размаха ръце земният.

Гавон му синтезира един от онези лични коктейли, които си позволяваше само в особени случаи (а случаят е такъв, нали?). Започна дълъг и разнообразен разговор за това, колко е прекрасно, когато високоразвитите цивилизации посещават по-изостаналите си събратя и им помагат да издигнат разума си.

Вечерта (по корабно време) Гавон най-сетне се отпусна в пружиниращите вълни на магнитното легло. Сайръс, достатъчно изморен и изнервен от преживяното през деня, спеше под хипноизлъчвателя в съседната каюта. Гавон искаше да поразмишлява малко, но умората го завладя отведнъж. След нея дойде сънят.

С мъчително бавни движения, сякаш през гъста течност, Гавон вървеше по димяща сгърчена земя. Понякога опората под краката му изчезваше и, без да престава да крачи, той падаше неуловимо бавно, докато отново стъпи върху същата нажежена напукана почва. Не усещаше нито топлина, нито студ. Светлината идваше отзад. Редом със сянката на Гавон се плъзгаше втора. На Сайръс Джерълд.

— А вие как разбирате песимизма, мистър Рен-Барх? — попита сянката на Сайръс.

— За нас това е понятие от древността, Сай — студено отговори сянката на Гавон. — Сред дархите няма песимисти.

— Нима това е възможно, мистър Рен-Барх?

— Разбира се. Няма основания за песимизъм. Дархите са осигурени с всичко, което биха могли да пожелаят. Нашето производство може да задоволи всички изисквания. Другите планети са неизчерпаем източник на суровини. Ние търгуваме с двеста и шестнадесет цивилизации. Нашето общество е осигурено и стабилно.

— Нима е възможно, мистър Рен-Барх?

— Разбира се. Ние въведохме психономията като основно средство за регулиране на обществото. Всеки заема своето място, определено от личната му психограма. Движенията на подсъзнанието не са вече тайна. Всеки е осведомен за инстинктите, които го движат, и за начините, с които да ги удовлетвори или обуздае. Всичко това е в полза на нашата цивилизация. Дархите са щастливи.

— Нима това е възможно, мистър Рен-Барх?

Отново — за кой ли път? — опората под Гавон изчезна. Той пропадна в сивия дим без миризма и плътност, дълго летя между напукани стари скали и се събуди в своето магнитно легло. Уловили отварянето на очите му, автоматите постепенно запалиха осветлението. Гавон полежа малко, забравяйки нелепия си сън. После се изправи и отиде в каютата на Сайръс.

След закуската, която явно шокира земния с вкусовите си качества, двамата се разположиха в салона на кораба. Психономаторът следеше неизменно напрегнатата психика на Сайръс. Внимателно вслушан в информационните телепатеми, Гавон заговори:

— Сега ме чуйте внимателно, Сай. Бъдете така добър да не ме прекъсвате. Вчера в разговора аз избягнах да уточня някои неща, но сега ще направя това.

Той отпи от коктейла.

— Сай, разбирате, че аз не съм дошъл с алтруистични намерения. Трябва да създам условия за търговия с вашия свят. Знам, че в пределите на Земята вие имате голяма практика в търговията и следователно знаете, че когато страните са неравностойни, едната несъмнено е водеща. В случая водещата страна ще бъде аз... При това не предлагам избор. От трите варианта — неутралитет, война или търговия — аз ще установя третия... Неутралитетът е невъзможен, тъй

като ние не си отиваме оттам, където сме дошли. Войната е безсмислена — ние сме по-добре въоръжени. При евентуални военни действия от Земята едва ли ще остане нещо. Така че остава търговията. Сега можете да задавате въпроси.

„Сайръс Джерълд се намира в потиснато състояние на духа — съобщил Психонаторът. — Поразен е от казаното, мъчи се да намери изход от ситуацията, която му се струва ужасяваща и безнадеждна. Не се съмнява в нашето всемогъщество...“

— Мистър Рен-Барх, аз не се съмнявам във вашето всемогъщество — след кратко мълчание каза Сайръс, мъчейки се да овладее гласа си.

Гавон кимна утвърдително.

— Мистър Рен-Барх, не разбирам защо ви е нужно да установявате търговски отношения, след като можете просто да завладеете Земята.

— Това не е хуманно, Сай — възрази Гавон. — И не е нужно. Земята вече е завладяна от вас. От вашите фирми, свръхфирми, супернаднационални фирми. Те ще ни продадат Земята. Ще преценят, че сделката не е особено изгодна, но военните действия са още по-неизгодни, тъй като се заплащат с невъзстановим капитал, нали разбирате, Сай? Вие имате добра пословица — от двете злини избирай по-малката.

— Значи все пак ни поробват, мистър Рен-Барх?

— Къде повече, Сай? Вие сте се поробили сами. Ние искаме само данък от вашите господари. И те ще го платят, защото са роби на самите себе си. Уви, психоничната свобода, която прави нашата цивилизация щастлива, се оказва недостъпна за всички останали частично цивилизовани общества. И за вашето също, поне засега.

Сайръс дълго мълча, въртейки в пръсти чашата от дъгоцветен кристал. Накрая попита:

— А аз? Какво искате от мен?

— Нещо съвсем просто. Да бъдете посредник в преговорите. Като начало ще ме запознаете с всичко, което знаете сам. Искам да чуя един пълен разказ за земния живот от всички страни, които са ви били достъпни. Аз ще ви помогна да разкажете това достатъчно подробно и свързано.

Сайръс Джерълд преживяваше. Хапеше устни, триеше потните си длани, разтъркваше слепоочията си — изобщо с него се случваха всички онези физиологични реакции, които показват колко е трудно дори за едно отдавна вътрешно признато лицемерие да бъде назовано със собственото му име. Гавон го наблюдаваше с леко премрежен поглед, спокоен, покровителствено настроен. Земният беше ясен. Трябваше само да му даде време да обмисли всичко и да каже единствено възможното. И Сай каза, но нещо съвсем, съвсем друго:

— Нима това е възможно, мистър Рен-Барх?

Космодорът разбра, че само една случайност му е попречила да извика. Изумлението от странното съвпадение със съня се срещна с тъмен непонятен страх, заплете се в него. Лицето му си остана все така каменно. Може би само очите за миг станаха стъклени. Но неговият събеседник не разбра нищо. Той очакваше отговор и в погледа му нямаше нищо освен това очакване. Всичко премина почти мигновено. Останаха само смътната тревога и мисълта, че е нужен сериозен разговор с Психономатора.

Повече той не си спомни за съня. Сай, вече успокоен и примирен, започна да разказва за живота на Земята. Гавон го слушаше, без да си дава труд да запомни нещо — за това съществуваше Психономаторът. Обективите му опипваха всяко движение, всяка мимика на Сай, всичко това се разлагаше на единици знакова информация и натрупваха в студената му памет щрихи към образа на подсъзнателния живот на астронавта Сайръс Джерълд. После, когато Гавон, вече дипломат, трябваше да търси най-точната реакция, най-гъвкавата многозначителност, телепатичните съвети на Психономатора щяха да шлифоват поведението му до единствено възможното за целта съвършенство, до най-вярната за земните хора мимика.

Погледнати отстрани, те изглеждаха като двама приятели, които на чашка коктейл споделят малките тайни на битието си. Когато Сайръс стигаше до интимни подробности, космодорът предразполагащо и многозначително се усмихваше, повдигаше чашата на равнището на очите си и разсеяно плъзгаше поглед по сребрилата повърхност на питието — знаеше, че в такива моменти лицето му става неповторимо мъжествено и красиво. Поне така твърдяха неговите любовници. Спомените му се плъзнаха по красивите женски тела, които бе притежавал. Но може би защото това стана прекалено

бързо, телата изведнъж се сляха в нещо аморфно, месесто и неопределено, което го караше да тръска глава и да се връща към разказа на земния.

Този разговор зае целия ден, не стихна дори по време на вечерята. Едва след като се прибра в каютата си, Гавон разбра, че в него е дремело някакво безпокойство. Тук, насаме, то се избистри и доби вида на най-обикновен страх. Страх от съня. Това беше неправилно, неестествено, наличието на този страх плашеше повече от самия него, защото означаваше, че универсалните психономични формули са престанали да бъдат универсални. Наистина, в тях се предвиждаше непредсказуемост зад третия подсъзнателен пласт, но... „Психономатор — извика едва ли не на глас космодорът, — какво става с мен?!“

„Не особено силно катативно смущение зад третия подсъзнателен пласт...“

„Достатъчно! Профилактика?“

„Катативната реакция на зоната зад третия пласт има висока степен на непредсказуемост...“

„Достатъчно! Можеш ли да следиш зоната през нощта и да прекъснеш съня веднага, щом се появи?“

„Да“ — космодорът кой знае защо почувствува в безплътния глас на Психономатора нещо мазно и угодливо. За пръв път в живота си изпитваше към него нещо като погнуса.

Отначало сънят не идваше. Гавон започна да обмисля струва ли си да включва приспиващите прибори и неусетно заспа сам. Обгърна го спасителна тъмнина без време и място, но тя се оказа преходна. Някаква безмерна ръка вдигна този тъмен чувал и изсипа космодора навън, върху същата онази напукана равнина, стегната в обръча на хоризонта. И до него отново крачеше Сай, и пред тях се плъзгаха двете сенки, хвърлени от странната задна светлина.

„Та ти твърдиш, че си щастлив?“ — питаше сянката на Сай.

„Както са щастливи всички, живеещи според законите на Универсалната психономия“ — покровителствено отговори сянката на Гавон.

„А всички ли живеят според тези закони?“

„Всички.“

„През целия си живот ли?“

„Да“ — отговори Гавон и забави крачка.

Една пукнатина се раздвижи като влечуго и повлече към тях тежкото си празно тяло. Отсрещният ѝ ръб се надигна, изви се над главите им и легна зад тях. Под неговия чудовищен, потънал в сияеща червена мъгла свод закънтя въпросът на другата сянка:

„Защо младите не винаги се подчиняват на Универсалните Психономични Формули, мистър Рен-Барх?“

Гавон се учуди на въпроса, който Сай не би могъл да зададе. Крачейки под безкрайния димящ свод, той отговори:

„За това е нужно узряване, Сай. Универсалните Психономични Формули се изучават в училище, но трябва време, докато личността съумее да обуздае инстинктите си. Нека добавим и физическото съзряване, което кара младите да се бунтуват, търсейки изхода за своята биологична енергия.“

Нещо спря стъпките на космодора. Стена. Гавон приседна върху ръбест каменен издатък. Облегнат на стената, Сай го гледаше със светец поглед, излизащ от черните очни ями. Зад гърба му се отвори пукнатина, в която прозираха звезди. Ръбовете ѝ, гърчейки се като устни на паралитик, произнесоха с гласа на Сай:

„Но и сред зрелите, улегнали личности също се срещат неудовлетворени, мистър Рен-Барх.“

„Това не е истина, Сай. Ти не можеш да знаеш това.“

„Мистър Рен-Барх — произнесе пукнатината, — защо толкова често се самоубиват възрастни, зрели личности, които никога не са имали проблеми в живота?“

„Всяка цивилизация има своите психично болни, Сай.“

„Но защо толкова много, мистър Рен-Барх?“

Гавон се събуди. Нещо взриви съня му отвътре. Когато късовете на съзнанието, разхвърляни от този взрив, легнаха по местата си, космодорът изненадано прецени, че никога досега Психономаторът не го е будил с толкова силен импулс.

„Психономатор! — мислено повика той. — Защо остави съня да се развие? Беше ти дадена ясна команда.“

„Физиологична реакция — отговори Психономаторът. — Сънят беше концентриран в кратък временен интервал и ограничена зона на мозъка. Първият импулс се оказа слаб. Вторият...“

„Достатъчно! — мрачно го прекъсна Гавон. — От втория още ме боли главата. Направи нещо.“

От стената се показва блестящо пипало. Върхът на пневмоспринцовката докосна слепоочието. Гавон усети лека болка, приятно главозамайване и заспа отново, този път без съновидения. До сутринта по корабно време оставаха няколко часа.

След утринните процедури в биокамерата Гавон почти напълно си възвърна бодрото и реалистично възприемане на живота. Почти, защото отдолу все пак остана мътният приглушен ужас от ирационалното буйство на съня... Като истински възпитаник на психонормичната култура Гавон познаваше фантазията — кален извор на душевни смутове и вълнения, място, където всичко е възможно, където простите истини са в непрекъснатата треска на съмнението и нищо крайно и определено не съществува. Тя беше враг на неговата душевна сила, на гъвкавия му като хищен звяр ум, на неизтребимата необходимост от победа.

Какъв беше този асоциативен взрив, какви пластове на подсъзнанието бяха разбъркани, за да се окаже този смешен и наивен Сай символ на самото подсъзнание, да заговори с езика на някакъв „антиаз“? Рен-Барх не можа да намери в себе си отговор на тези въпроси, а не искаше, кой знае защо, да ги обсъжда с Психонорматора. Освен това логиката на дневното самочувствие донесе дневните мисли и дневните задачи, които не оставяха място за срама на нощните видения. О, велик Дарх, помисли си Гавон, само след два дни трябва да започна усвояването, а какви глупости ме занимават...

— И така, вашият свят ми е ясен, Сай.

Гавон замълча и втренчи поглед в земния. Очите на Сайръс, първоначално заинтересувани, постепенно се изпълниха със страх. Астронавтът започваше да разбира какво означават тези думи. Гавон му даде необходимото за това разбиране време.

— Слушам ви, мистър Рен-Барх — дрезгаво прошепна Сай.

Гавон започна с обобщение. Земята, поясни той, от гледна точка на представителя на висша цивилизация е едно огромно поле на незрима война. Действителните войни са останали в миналото, за да отстъпят мястото на тази — непрекъснатото взаимно изтласкване на

няколко свръхпредприятия. Между тях съществуват неизброими и неизмеримо сложни за обикновения човек връзки. Отношенията между тях напомнят една дархианска игра, където между двама от противниците често се сключват съюзи срещу третия, без това да подобри взаимоотношенията им. Всеки до съвършенство владее своите оръжия — производството, търговията, технопрогреса. Всеки има свой апарат за поддържане на положението, своя полиция, своя армия. Бедните земни жители се оказват във възела на разнопосочните интереси. И какво произлиза от това — сам знаеш. Всички ваши социални трусове и бунтарски идейки биха могли да не съществуват, ако имахте истински централизирано управление и можехте да се заемете с решаването на психологическите проблеми на индивидите. Нашата психономия отдавна е стигнала до заключението, че индивидите съставляват обществото; това може да ти звучи банално, но от него следва важен извод — трябва да се заемем първо с индивидите, да им организираме такова битие, при което те да бъдат удовлетворени. Или, ако няма възможност потребностите да бъдат удовлетворени, да се извърши обратното — да се възпитат потребностите до долната достъпна граница. И това може да стане само чрез нашите психономични формули. Ние с вас, Сай — да, ние двамата! — ще изберем една от земните суперфирми и ще ѝ помогнем да вземе надмощие над другите. Благосъстоянието на човечеството рязко ще се повиши. Фирмата автоматично ще се превърне в правителство, на което народите ще бъдат благодарни и ще му гласуват доверие за въвеждане на новата психономична педагогика. Да, Сай, аз се убедих, че земното човечество е достатъчно близко до дархианското, за да възприеме психономията. От своя страна правителството никога няма да забрави на кого дължи всичко това, благодарение чии психономични консултации се гради щастливото равновесие. За нашия Дарх остава само едно, Сай — няколко товарни звездолета, които периодично ще изплуват от нулевото пространство, ще кацат до някой от тайните складове и ще отлитат оттам достатъчно тежки. Ориентираш ли се... помощник-космодор Сайръс Джерълд?

Рен-Барх завърши вдъхновеното си слово с пестелив ораторски артистизъм, който неведнъж бе оказвал несъмненото си въздействие при различни дипломатически мисии. Още повече, че Психономаторът

през цялото време на монолога удачно му нашепваше най-вярната дума, най-точния текст...

А Сай, помощник-космодорът Сайръс Джерълд, беше готов. Страхът му — вечният интелгентски страх, породен от вечните съмнения в нравствената правота на действията, изчезна. Срещу Гавон седеше един съратник, съидейник, който безотказно би отдал живота си в името на грандиозната цел. „Готов е! Готов е!“ — припяваше Психономаторът, въпреки че Рен-Барх прекрасно виждаше това. Така именно се създаваше истински местен манипулатор — когато той е в най-висшата мобилизация на радостното съучастие, когато цялото му същество с тържествени ритуални танци излиза на бойното поле и нито една нервна клетка не трепва дезертърски назад.

„Отлична работа, Гавон Рен-Барх“ — усмихва се Доктринърът и пестеливата му мъжка усмивка раздвижва фината мрежа от бръчици около очите.

Гавон настани своя новоизпечен помощник в креслото и започна да обяснява манипулациите с пулта на хипнотаблиците. Сай безпогрешно повтори всички действия, хипноизлъчвателят тихо забръмча, а на екрана започнаха да се сменят таблици от програмата „Теория на информацията и социално манипулиране“. Знанията, които хипногенераторът вкарваше в мозъка му, многократно превъзхождаха земните университетски курсове. Психономаторът регистрираше почти стопроцентово усвояване. Пред очите на Гавон се създаваше един умен, гъвкав, хитър дипломат, учен и боец. Паралелно с теорията мозъкът на Сай усвояваше и новата си ценностна система, в която космодорът Гавон Рен-Барх заемаше второ място след Доктринъора като обект за преклонение и възторг.

— Приятна работа, Сай! — промърмори Гавон, въпреки че земният не можеше да го чуе, и отиде в командната кабина.

Последният преход мина свършено. Корабът излезе от нулевото пространство близо до патрулния кораб на Сай. Гавон с усмивка погледна за последен път изоставената ракета, включи двигателите и даде на компютъра ходова програма. Земята вече се виждаше без увеличение — синкава точка в центъра на екрана.

Вечерта той изключи хипногенератора. Не искаше да претоварва мозъка на помощника си, а не беше и нужно. Сай вече знаеше почти всичко необходимо, утрешният курс щеше окончателно да затвърди

възприетата информация. Двамата мъже вечеряха спокойно, почти без да разговарят. После умореният Сай се прибра в каютата си, като преди това по земен обичай пожела лека нощ на Гавон. Космодорът кимна и си помисли, че нощта без съмнение ще е лека — изпълнена е половината от неговата мисия, мислите са спокойни, сънища няма да има. Мярна се сянка, но бързо изчезна — не, сънища няма да има! Той дори няма да заповяда на Психономатора да следи съня му: това би било недостойно, би означавало, че той все още се страхува, при това без основания. Гавон Рен-Барх влезе в своята каюта. И сънят го пресрещна на прага.

Тялото му автоматично извършваше действията преди лягане, а мислите вече потънаха в познатата чернота. Някъде над него беше онази напукана пулсираща земя, а той падаше от нея в пропастта на небето. Краката му стъпваха върху нещо невидимо, твърдо и студено като камък, но падането продължаваше. Земята над него се изви като прибойна вълна и полетя в обратната посока. Гавон Рен-Барх остана сам между звездите.

После през звездите започнаха да прозират пещерни стени. Между два сталагмита, удобно седнал, го гледаше Сайръс Джерълд, светлината от черните очни ями лягаше върху лицето на космодора, който вече знаеше какъв ще бъде първият въпрос:

„Защо вашата цивилизация поражда толкова много психично болни, мистър Рен-Барх?“

„Какво означава «много», Сай?“

„Почти двадесет процента от населението на Дарх показва резки отклонения от нормалната психика, мистър Рен-Барх. Това са повече от три милиарда души. Повече, отколкото цялото население на Дарх преди триста години. Три милиарда — това е средното население на една средно цивилизована планета.“

„Ти не можеш да знаеш това, Сай.“

„Но ти можеш, Гавон. И го знаеш.“

Рен-Барх усети, че някъде там, в реалността, тялото му вече си е легнало и спокойно е потънало в леглото, но тук, в съня, лицето му почервения от прилива на яростна кръв:

„Да! Знам! Знам, че психономията окастря духа! Но какво да го правим, след като той винаги иска нереални, абсолютни категории! Непрекъснато търси виновни сред тези, които управляват обществото!“

Какво да се прави, след като самото организиране на обществото прави невъзможна свободата на духа! Свободата да вярва в мита на добродетелите и нравствеността!“

Гласът му беше станал плътен, почти материален, вълна от оловни капки, които летят срещу Сай, но минават свободно през него и само гранитната стена потрепва от мощните им удари.

„Какво му е нужно на този дух, Сай? Приятелство?! Любов?! Издигане на нови хоризонти?! Мерзки илюзии са това, Сай! Те могат само да развалят радостта от реалните радости на живота...“

Последните залпове прелетяха през загадъчно неподвижния Сай и довършиха стената зад него. Тя безшумно се разпадна и откри стаята.

Същата онази стая.

Рен-Барх изведнъж престана да бъде непоколебим космодор и позна в себе си младия двадесетгодишен Гавон, вожда на всички ученически буйства, най-интелигентния и непокорен възпитаник на 517-а Хипнодидактическа школа.

Гавон позна стаята, разбра какво предстои да се разиграе отново пред очите му и пожела да умре. Някъде ужасно далеч, в реалността, тялото му конвулсивно се замята в безуспешни опити да напусне съня. Широко отворените вкаменени очи познаваха тази стая с маса и легло, този пиян младеж в леглото и красивото събличащо се момиче до масата. Споменът за любовта към нея се превърна в самата любов, и непоносимо страдание от цинизма на ставащото. Тя беше жената, която той си е позволил да обича повече от себе си, а пияният, с когото тя ще легне след малко, е неговият най-добър, единствен приятел, последната възможност за вяра в приятелство. И сега тя отново щеше да изгледа него, Гавон, със студен презрителен поглед както тогава, и да оплете тялото си в ръцете на приятеля му. Пред него.

Както тогава.

Без да спрат, дори когато Гавон, тласнат от последните резерви на юношеско достойнство, запали осветлението.

Някъде дълбоко в съзнанието все пак бе останала част от космодора Рен-Барх, защото за миг се мярна презрение към могъщата сила на съня, която хаби силите си за показване на отдавна надживени спомени. Но това, което стана после, не беше повторение. Таблата на леглото започна да се разтегля и удебелява нагоре, прие очертаванията на

дарх... не просто дарх, а на Доктриньора — значително по-млад, такъв, какъвто го помнеше Гавон в първите години на запознанството им. Великият Доктриньор се наведе над сплетените тела. Разглеждаше ги с внимателен заинтересуван поглед, сякаш пред него бяха инфузории, от чието поведение зависи важен биологичен проблем. Когато всичко в леглото свърши, той повика с поглед Нея. Момичето вдигна глава; в очите му се появи нетърпеливото радостно очакване, с което всички лични сътрудници на Доктриньора, в това число и Гавон, идваха за получаване на поредната задача от любимия си шеф.

И невероятната догадка се понесе из мозъка, срути преградата между съзнанието и подсъзнанието, между младия Гавон и зрелия Рен-Барх, между спящия и будния, между съня и реалността. Ставаше това, което много пъти бе ставало пред него, което той много пъти сам бе извършвал при набиране и възпитаване на нови космодори и социотехници. Това, което Доктриньорът игриво наричаше „облекчаване на съвестта от заблуждения“, а в социотехниката носеше точното название „разрушаване на утопичните ценности“. Гавон разбра, че трябва да извика и като че ли го направи, но от устата му изригна огън, подпали леглото, Нея, приятеля му, Доктриньора. Остана само димът, който прие очертанията на Сай и каза... да, той каза:

— Време е да се събудиш, Гавон.

Това беше живият, реален Сай. Той стоеше надвесен над Гавон и гледаше спокойно и приканващо. Но космодорът не искаше да става. Фактът, че се е събудил и сънят е свършил, не донесе този път облекчение. Сънят се таеше някъде редом, намекваше незримо за странната си власт и в реалността, той беше силен с изводите, които остави след себе си. Гавон изпитваше огромен, бездънен страх.

„Психономатор!!“

Отговори му тишина.

„Психономатор!!!“

— Психономаторът няма да ти дойде на помощ, Гавон — спокойно каза Сай и седна до леглото.

Рен-Барх го изгледа с див поглед и светкавично се изправи. Нужно беше огромно усилие — не, насилие над себе си, за да се върне поне за малко способността да анализира. Но дори и с тази малка част Гавон можа да прецени промяната, станала със Сай. Какво означаваше тази промяна? Тези отмерени, точни движения, заменили суетливата

нервност на вчерашния и завчерашния Сай? Какво означаваше това непроницаемо лице, този поглед, в който имаше нещо от светещата чернота на Сай в съня?

— Какво означава това? — тихо, овладял гласа си, попита Гавон.
— Кой сте вие, Сай?

— Човек от Земята, Гавон.

Космодорът скочи от леглото си, приближи се до Сай, дълго го гледа, после изведнъж замахна. Целеше се в челюстта, но ръката му се удари в нещо невидимо. Рен-Барх извика от болка, а може би и от страх. Отново направи опит да се овладее. Не можа.

— Вие не сте от Земята, Сай! — изкрещя той. — Знаем кой сте! Вие сте агент на чужда, по-висша от нас цивилизация! Още преди столетие теоретически беше предсказано вашето съществуване. Сто години се бояхме, че ще ви срещнем. После се успокоихме — това беше нашата глупост! И вие сте чакали да се успокоим, нали? Следили сте ни...

— Не, Гавон. Не сме ви следили. Вие сами съобщихте за себе си, изпращайки Станция 300.

Гавон шокиран приседна на леглото.

— Но в станцията нямаше никаква информация за нас...

— Разбира се, вие се бяхте погрижили да няма информация. Само че информацията съществува на много повече нива. Дори въздухът, който си дишал, може да ни разкаже за теб. *Защо не стана поет, Гавон?*

Космодорът едва не се задави от този неочакван и нелеп въпрос. Докато съобрази какъв смисъл има това и как да отговори, Сай произнесе:

*Тя идваше в запалената слама
на късните желания,
облечена в разлистения срам
на тихото познание...*

— Помниш ли това стихотворение, Гавон? Ти го беше посветил на момичето, за което ти напомних. Но дархианската цивилизация няма нужда от поети. Поетите не се подчиняват на психономични

формули. И на теб не ти позволиха да станеш поет, Гавон. Ти беше прекалено ценен. Ти считааш, че сам си избрал пътя на космодор? Не, Гавон, той беше избран за теб. Да, ти си дарх с редки психически и интелектуални качества. Отговарящ на дархианската норма за гениалност. Нищо чудно, че сам великият Доктриньор се зае с твоето формиране. Ти разбра от съня, че измяната на твоята любима е била една от най-съществените манипулации над теб. Едновременно с теб на обработка бе подложен и твоят приятел, който сега служи в репресорните отряди. Той беше промеждутъчен продукт без особена ценност. Но ти, Гавон Рен-Барх, стана един от най-ценните кадри на дархианската армия. Ти имаш качества. А качествата служат на ценностната система — предполагам, че ти е известно това универсално понятие, което обединява морала, нравствеността, поведенческите норми. На теб, Рен-Барх, беше присадена нова ценностна система — операция, която добре познаваш и нееднократно си извършвал над други.

— Значи и Литен — устните на космодора с труд произнесоха забравеното име на приятеля, — Литен също е бил подложен на манипулиране? А какви бяха разрушаващите мотиви при него?

— Също нещо много стандартно, Гавон, съучастие в подлост. Тя го е направила свой сътрудник, открила му е част от истината за себе си с обещанието, че ще принадлежи на него, ако той ѝ помогне да бъдеш обработен. Старо и скучно, Гавон. И зад всичко това е стоял винаги твоят скъп Доктриньор, който счита твоето приобщаване за свое произведение на изкуството и който самият е създаден по такъв начин. Защото такава е същността на вашата психономия, Гавон — тя издига в култ своята безпомощност, неспособна да разбере действителната нужда на личността всеки миг да става нова, по-съвършена, по-богата духовно, психономията си поставя чудовищната цел да поддържа духа статичен, като хирургически отстранява кълновете на творческото вълнение и търсене. И постига такива успехи като теб, Гавон Рен-Барх.

Космодорът (въпреки че какъв космодор вече беше той) слушаше и тялото му меко повтаряше контура на креслото. Цялата му прословута жизнена енергия и жажда за победа беше изчезнала някъде и единственото желание в него беше да свърши най-последен този разговор и да умре на спокойствие.

— Да... щях да питам... още нещо — мисълта му се губеше в страшна умора. — Още нещо, Сай... Тази информация за вашето социално устройство и суперфирмите... съчинена ли беше?

— Разбира се, Гавон. Не беше нужно да ходим далеч в историята си, за да заимствуваме тази социална структура. Така е изглеждала една част от света ни само преди няколко столетия, така е изглеждал и един среден Сайръс Джерълд в този свят.

Гавон бавно се изправи. Тръгна към вратата с неуверена походка, като че ли слепешком. Спря се. Вратата се отвори пред него, но той не прекрачи прага — беше забравил накъде е тръгнал.

— Космодоре, не бързай — каза земният и Гавон, парнат от неочакваната топлина в гласа му, се обърна. — Имаш време, за да прецениш нещата. Помисли над себе си, Гавон Рен-Барх, за да разбереш накъде си. Можеш да се върнеш на Дарх — това също е решение, въпреки че там скоро ще ви стане много трудно да живеете по старому. Можеш да кацнеш на Земята и да задълбочиш ставащото в теб. Това ще бъде много мъчително, но също носи решение.

Без сам да знае защо, Гавон направи опит да се усмихне. И нещо стана. В това мигновено движение на лицевите мускули се разреши напрежението, което бе изпълнило цялото му тяло. Мъглата пред погледа се разсея, всички звуци станаха ясни.

— Гавон — каза земният, — в доклада на Станция 300 беше показана една част от нашия някогашен свят. Имало е още една, Гавон, намерила друг път. Без психономия. Над това също помисли, космодоре.

Последната фраза увисна в средата на каютата. Земният го нямаше. Гавон тръгна към командната кабина, това като че ли имаше някакъв смисъл... въпреки че едва ли.

Друг път за цивилизацията. Без психономия?

Вратата на кабината се разтвори. Срецу нея беше екранът и Гавон видя застиналата в средата му огромна Земя.

„А тя всъщност е красива...“

Тази оценка го стресна и по странен начин го принуди да се вслуша в себе си. Някъде в огромния и може би затворен отвсякъде лабиринт на мозъка трепна мисъл. Като малко зверче със светла козина, което не знае дали лабиринтът има изход и пъргаво препуска

из коридорите между студените плачещи стени, толкова грапави, че всяка неравност би могла да го погълне...

О, велик Дарх, наистина ли аз писах това стихотворение...

Публикувано в списание „Криле“, броеве 8,9/1985 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.